U Dubravi, u samostanu otaca franjevaca Hercegovačke franjevačke provincije sa sjedištem u Mostaru, predstavljena je 30. svibnja 2012. knjiga viničkoga župnika prof. don Ilije Drmića s naslovom Vinička bašćina, Župa Vinica u crkvenom i društvenom tisku (1961.-2012.), a ujedno je napravljena izložba slika sa slikarske kolonije u Vinici od 11. do 13. svibnja 2012.
Piše: don Ilija Drmić

O knjizi su govorili predsjednik Zavičajnoga društva Zavelim sa sjedištem u Splitu Petar Škorić (njegov tekst pročitao je gvardijan toga samostana, bivši tajnik i kancelar gospićkoga biskupa Mile Bogovića fra Draženko Tomić, jer je Petar morao ostati u Splitu na sprovodu svoga radnog kolege baš u vrijeme početka prezentacije ove knjige), zatim prof. Stjepan Galić čiji je tekst predstavio uz onaj svoj sam autor knjige jer ovaj predstavljač nije mogao doći za ovu zgodu. O slikama i slikarima, od kojih je na ovome događaju u Dubravi bio i Ante Žaja, a bio je nazočan sa svojom obitelji i umjetnik Ivan Kujundžić, rekao je također nekoliko riječi don Ilija. Posebno je pozvao sve da se pomole Bogu za bolesnoga akademskoga slikara Božu Drmića, koji je također bio sudionikom ove slikarske kolonije u Vinici po svojim djelima.
Kao sržne činjenice s ove prezentacije mogu se vidjeti u ovome što slijedi. Proslov ovoj knjizi napisao je biskup dr. Ratko Perić. On je istaknuo kako je don Ilija, od 1982. do danas, svećenik koji je najviše i najbolje upoznao sve hercegovačke župe, sudjelovao u izdavanju lista Crkve na kamenu i knjiga. S tih putovanja pravio je izvješća, reportaže, putopise, intervjue, fotografije... U svakoj župi bio je više puta. Ta svoja bilježenja i zapažanja don Ilija je objavio u nekoliko svojih knjiga. U župi Vinica don Ilija djeluje od početka prosinca 2007. i tu je nastavio raditi na izdavanju knjiga, te pisanju za novine i portale, ali i na okupljanju svih vjernika i viničkih odseljenika. Ova knjiga će, smatra biskup Perić, odseljenike podsjetiti na njihov rodni kraj, a pobudit će i zanimanje za sve njegove vrijednosti, za nove mogućnosti života i turizma na našim vjekovnim prostorima. Zato, ovu viničku kroniku/ljetopis treba shvatiti kao opći poziv na evanđeosko življenje i ljubav prema zavičaju, a u knjizi čitatelji mogu pronaći sve oblike slavljenja Boga, koji je izvor naše ljubavi i dobrote. Knjiga se preporučuje mladima, koji nikada ne smiju smetnuti s uma svoje korijene i sela svojih roditelja i djedova. Jer, ta mjesta su bila i ostala mjesta zdrave vjere i drugih moralnih i duhovnih vrijednosti.
Mnoge će vjerojatno iznenaditi drugi pojam u naslovu knjige: bašćina. Ovaj šćakavizam, koji je don Iliji sugerirao Vlede Lozić, susrećemo već u prvom hrvatskom romanu Petra Zoranića (rođen 1508.) Planine, koji je nastao 1536. god., a tiskan 1569. god. u Veneciji, i to u jednom primjerku. Djelo je posvećeno ninskom kanoniku Matiji Matijeviću, a u posveti kaže: “Hrvatom i vašoj milosti, ki znam, da dobar bašćinac i Hrvat poštovan jest.“ Riječju bašćina označuje domovinu, a bašćinac mu je jednako rodoljub. Dakle, bašćina znači imovina, u prvom redu nepokretna, naslijeđena od oca i predaka, očevina, djedovina, a u prenesenom smislu - duhovna, kulturna dobra koja su nam namijenili naši pretci. Zoranićeve Planine bile su jedini roman napisan u hrvatskoj književnosti sve do 19. st. Ovo djelo, kako svjedoči Zoranić u posveti, osim u doslovnom smislu treba čitati i kao alegoriju čiji je smisao da milost Božja vodi čovjeka kroz zemaljska zla do konačne spoznaje božanske istine. Planine su pisane u prozi i u stihu, prvi roman u hrvatskoj književnosti. To je i velika borba za hrvatski jezik, još 300 godina

prije iliraca. Zoranićev roman, oživljujući arkadijsku idilu prirode, odjekuje "tužbenim pojem pastirov od rasute bašćine", ali se i odziva na prigovor vile Hrvatice u perivoju od slave (poglavlje XX.): ona prekorava Hrvate, koji mnozi mudri i naučeni jesu, ki sebe i jazik svoj zadovoljno pohvaliti i naresiti umili bi", ali se oni stide svoga jezika hrvackoga i radije pišu tuđim jezicima. Tako je Zoranić tri stoljeća prije Ilirskoga pokreta stao u obranu hrvatskog jezika, što je jedna od najvažnijih značajki ovog djela. U romanu često eksplicitno govori o nacionalnoj književnosti i kulturi, jeziku, rasutoj bašćini, prijetećoj turskoj opasnosti. Nije onda teško naći poveznice između don Ilije i Zoranića.

Svi nazočni na prezentaciji, njih 150, svi ostali u Zagrebu i okružju pozvani su kao i oni Hrvati Viničani u Osijeku i drugdje diljem Hrvatske da se spremno odazovu na obnovu svojih svetinja u župi Vinici što traju već petu godinu i što će uskoro uslijediti, a vezane su za zidanje zida oko groblja u Vinici, dovršenje kapelice/mrtvačnice, te mjesne škole koja bi višestruko služila onima koji žive u Vinici i koji će se u nju navraćati.

Vinička
bašćina